

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.5, oktober 2014

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1847 (SJ: 898)

Teksten er etableret af Vibeke A. Pedersen

Punktkommentarer og indledning er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tekstredigering er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Else Riisager

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]]

Om
Kæmpevise-Bogen,
en Stemme
mod Hr. Levins, Hr. Liebenbergs o. s. v.

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1847.

Forord.

Det forudsættes herved, at Læseren veed, der er udkommet en “Prøve”, som skal vise, hvordan *Svenn Grundtvig* kan og vil udgive “*Danmarks gamle Folkeviser*” for “Samfundet til den *Danske Literaturs Fremme*” og at denne Prøve er blevet angrebet i Bladene af Hr. *Levin*, Hr. *Liebenberg* og maaskee, før man læser disse Linier, af endeel flere Herrer. Disse Angribere føre i deres Skjold, dels at en *saadan* Udgave er *ikke* værd at have, og dels at *Udgiveren* har skilt sig *slet* ved Prøven, og da jeg i begge Henseender er af modsat Mening, vil jeg ikke blot sætte mit *Ja* mod fornævnte Herrers *Nei*, og lade det komme derpaa an, hvilket der veier meest, men jeg vil tillige, saavidt muligt, sætte den *Danske Læser* istand til selv at dømme, paa hvis Side han, som *Dansk*, maa træde.

Jeg seer jo nok, at den meget nære Forbindelse, hvori jeg vitterlig staaer med “*Udgiveren*”, vil gjøre Angriberne det let at vække Mistanke til min Upartiskhed, men jeg kan dog ikke være mere partisk for *Udgiveren*, end Angriberne er for sig selv, og kun i Modsætning til deres giver jeg her min Stemme, og lader iøvrigt ganske rolig Sagen tale for sig selv. Dette kan jeg saameget desbedre, som jeg aldrig har anset det for *Udgiverens Lykke*, at han traadte i et uberegneligt Selskabs Tjeneste, men anseer det rigtig nok for et sjeldent |A:4Lykketræf, at Selskabet, der længe forgiæves har ønsket at gjøre noget Klækkeligt for vore gamle *Folkeviser*, traf en ung Mand, der af *egen Lyst* alt længe og flittig havde sysselsat sig med den *Nordiske Folkesang* i hele sin Udstrækning, og havde det Ungdoms-Mod, vi Gamle fattes, til, med skrøbelig Borgen for en “honet Omgang”, at tilbyde Selskabet for den *Danske Literaturs Fremme* en langvarig Tjeneste, for at see sin Yndlings-Tanke snart og værdig udført. Havde derfor *Angriberne* kun sagt, at det er alt for stor en *Lykke* for det unge Menneske at tjene saamange *Penge* hos Selskabet, blot ved at “skrive og lade trykke”, som andre kan meget bedre end han, da skulde jeg vist ikke have sat Pen til Papir for at trættes derom, men nu er *det*, som de har *forhaanet* og stræbt at *forhindre*, et Værk, som den *Danske Literatur* maatte ønske sig til *Lykke* med, og som det *Danske Folk* vilde have baade Gavn og Ære af, og det skal uden Skaansel giøres alle vitterligt.

[A:5] *Modersmaal* er et Ord, som kun har meget lidt at betyde for vore Hverdags-Skrivere, der gierne, om de kunde, tjende syv Literaturer med eet Par Hænder, som saamange Hvervede tjende “syv Potentater med eet Par Sko”, og *Folkesang* er et Ord, som de slet ikke veed mere om, end at det, efter den nyeste Grammatik, skal skrives med et *stort* Forbogstav og, efter den allernyeste Mode, *understreges*, selv af dem, der, naar de skulde følge deres Tilbøielighed, helst slog en tyk Streg over det, som noget Bondagtigt, Uregelmæssigt, *saa* rædsomt *Uægte*, at det hverken har havt en *Pen* til Fader eller et *Blækhorn* til Moder, end sige da en *Grammatiker* til Tugtemester. Naar derfor disse Hverdags-Skrivere aabenhjertig bekiende, at de slet ikke kan begribe, hvordan mange, ellers dog ganske fornuftige Folk, paa den sidste Tid kan gjøre saadant et Væsen ad “*Modersmaal* og *Folkesang*”, som om der i dem laae en langt større Skat begravet, end i alle de ypperlige Grammatiker, Retskrivningslærer og Metriker, som enten allerede har seet Lyset, eller vilde dog *see* det en af Dagene, naar Selskabet til den Danske Literaturs Fremme, og Andre, som har gyldne Midler til videnskabelige Øiemed, ikke var *saa* forblindede, at de heller øste Penge ud paa saadant noget Ripsraps og Vragsgods og Lirumlarum, som gamle Danske Mundhæld og Kæmpeviser; see, da skal man blot trække paa Smilebaandet og lade dem skrive, og naar de *ikke* engang er af [A:6] *Dansk Byrd og Blod*, kun beklage dem, at de ikke er kommet paa deres rette Hylde. Naar derimod de samme Hverdags-Skrivere give sig Mine af at have en brændende Kiærlighed til *Modersmaalet* og *Folkesangen*, og især at have udmærket god *Forstand* paa begge Dele, saavel som paa alle den lærde og ulærde Verdens Ting, men forhaane og fraraade dog et Værk, som aabenbar er af yderste Vigtighed for *Modersmaalet* og *Folkesangen*, da skal de sættes under offentlig Tiltale og blottes, som de, der enten fattes al Kiærlighed til *Modersmaal* og *Folkesang*, eller al *Forstand* derpaa, eller begge Dele, *saa* deres Paastande kan sees at være døde og magtesløse og ei komme det folkelige Størværk til mindste Ulæmpe enten paa sin lovlige Vei til Lys og Liv, eller paa sit gode Navn og Rygte.

For nu ret tydelig at vise dette, hvad fornævnte Angribere, og især Formanden, Hr. *Levin*, angaaer, da maae vi først gjøre os klart, hvad Talen er om, men hvad Skriverne, saavidt mueligt, gaaer udenom, og det er da den *Kiendsgierning*, at vore gamle *Kæmpeviser* er den eneste *Levning* af den *Danske Folkesang*, Blomsten af det *Danske Tungemaal*, i Middelalderen, og at af disse *Kæmpeviser* findes nu kun en lille Deel i *Folkemunde*, og det naturligviis tit meget forvanskede og udvandede, medens vi derimod dog har 4-500 Folkeviser opskrevne i det *Sextende* og

Syttende Aarhundrede. Naar man nu veed, at disse Viser ingenlunde, som Viser nuomstunder, er skrevet i Snese- eller Hundrede-Tal af nogle enkelte mere eller mindre begavede og folkelige Rimsmede, men at de er blevet til, som af sig selv, i det *Danske Folks Mund*, og har, mens utallige Saadanne kom og gik, holdt sig der, til de omsider blev ført til Bogs, da seer man strax, at det er en mageløs *Skat* for hvem der ønsker at kjende de gamle *Dannemænds* og *Dannekvinders* Maade at tænke og tale, føle og synge paa, og skiøndt Ingen kan tænke, at alle de gamle Viser er lige gode, lige smukke og lærerige, saa maa dog nok hver oplyst *Dannemand* tænke, at *alle* de *ægte* Kæmpeviser, som *vore* Fædre og Mødre i mange Led har fundet værd at huske og at synge, dem maae deres *ægte* Børn dog ogsaa finde værd i det mindste at læse engang, før de kaster dem bort. Denne Tankegang bliver nu saameget stærkere, som den Følelse daglig mere vaagner og voxer hos os, at det *Fremmede*, tildeels endogsaa *Vildfremmede*, har i de sidste Aarhundreder fortrængt Saameget af det *ægte Danske*, som dog for os er det eneste *Naturlige*, baade indvendig og udvendig, baade af vor Tankegang og vort Tungemaal, vor Tale og vor Sang, saa at selv naar en Kæmpevise ikke havde andet Værd end at være *ægte Dansk*, maatte vi deri dog altid finde Noget, vi nødig skulde undvære, især fordi Kæmpeviserne har gjort sig selv i Folkemunde, og det paa en Tid, da Folk gik anderledes end nu med Hjertet paa Tungen, saa, høi eller lav, stærk eller mat, vil deres Tone altid finde Gjenlyd i det *Danske Folkehjerte*.

Det er følgerlig soleklart, at alle *ægte Dannemænd* og *Dannekvinder* maae undres over, at vi har havt *Bogtrykker-Konsten* alt i halvfjerdehundrede Aar, og har dog *ikke* endnu *Halvdelen* af vore Kæmpeviser trykt, og saagodtsom slet ingen af dem trykt i den Skikkelse, de *først* blev opskrevet; men dog er det vitterlig saa, thi mellem *Anders Vedels* ethundrede Viser, som blev trykt i det *Sextende* Aarhundrede, og endnu mere mellem det *Andet* Hundrede, som *Peder Syv* lagde til i det *Syttende*, er en heel Deel Uvedkommende stukket ind, og den *Rahbek-Nyerupske* Samling fra Begyndelsen af dette Aarhundrede, som er den fuldstændigste, har kun i alt 220, og hverken *Vedel*, *A:8Syv* eller de *Sidste* har brudt sig om at give os Viserne, som de fandtes i de *ældste* Opskrifter.

Et Værk, som ikke alene, ved at indeholde *alle* vore *Kæmpeviser* i den *ældste* Skikkelse, de findes, vilde raade Bod paa dette store folkelige Savn, men som tillige, saavidt mueligt, vilde vise os alle de *mærkelige* Forskielligheder ved en og samme Vise, i de foranderlige Tider eller i de forskiellige *Danske* Landskaber og Mundarter, og endelig give den bedst mulige Oplysning om, *hvilke* Viser der endnu findes i *Folkemunde*, og i hvad Forhold de der staae til de *ældste* Opskrifter; et saadant *Dansk Storværk i Literaturen*, er det, som *Svenn Grundtvig* i en Række af Aar har med ungdommelig

Kiærlighed og megen Flid forberedt sig til at tjene, og som Selskabet til den Danske Literaturs Fremme har paataget sig at bekoste, og dette Værk er det nu, Hr. *Levin* o. s. v. *forhaaner* og stræber at *forhindre*. Dette *Danske Stovværk* er kun blevet muligt ved mange yderst sjelden sammentræffende Omstændigheder, *derved* nemlig, at en ung Mand tidlig fattede Kiærlighed til hvad der endnu er de Fleste baade af vore gamle og unge Skrivere saagodtsom aldeles ubekjendt eller ligegyldigt; *derved*, at det lykkedes ham, hvad aldrig før er skeet, at faae *alle* de gamle *Haandskrifter*, selv dem fra *Sverrig*, samlede i Kiøbenhavn; *derved*, at han rundt omkring fra Landet har faaet Optegnelser af de Kæmpeviser, som endnu er i *Folkemunde*; *derved*, at han, som taktfast Oversætter af de *Engelske* og *Skotske* Ballader, havde beviist sin Dygtighed til dette Slags Arbeide; og endelig *derved*, at *Selskabet* for den *Danske Literaturs* Fremme, efter forgiæves at have henvendt sig til Andre, omsider henvendte sig til ham og enedes med ham om Udgivelsen af *Danmarks Folkeviser*, saa fuldstændige og vel udstyrede, som de aldrig kunde ventes giennem *vor Boghandel*; dette Værk er det, man vil *forhindre*, ved at skrive haanlig baade om det og dets Udgiver, som om baade det og han duede til ingen Ting, fordi, hedder det, neppe *Trediedelen* af hvad han agter at give, skal være værd at lade trykke, og fordi han er *ikke* en *Criticus*, som duer til Veier, Maaler og Vrager efter Hr. *Levins* ogsaavideres Hoved.

Spørger man nu Hr. *Liebenberg*, hvad det er, *Svenn Grundtvig* vil give, som ikke er værdt at trykke, da svarer han, at siden der ikke er givet nogen Definition af "Folkeviser" kan man aldrig vide, om ikke Hr. G. vil give os en heel Slump flauue Gade-Viser eller Leverrim fra det Syttende Aarhundrede, da der ogsaa findes Sligt i Haandskrifterne, men spørger man ham, om Hr. G. enten har truet dermed, eller vakt den Mistanke ved Oversættelsen af de *Engelske* og *Skotske* Ballader, eller viist den Hensigt i *Prøven*, da faaer man intet Svar.

Gjør man Hr. *Levin* det samme Spørgsmaal, da beraaber han sig kækt paa Hr. Etatsraad *Molbech*, som skal have sagt det høit inden fire Vægge, og spørger man fremdeles, hvorledes Hr. Etatsraad *Molbech* saa pludselig er blevet Hr. *Levins* Orakel, da faaer man lige saa lidt noget Svar, som naar man spørger, *hvoraf* da Hr. Etatsraad *Molbech* veed, at *Svenn Grundtvig* vilde udgive Noget, som ikke var værdt at trykke? Hvad om nu Hr. Etatsraad *Molbech*, som selv har gjort sig fortjent ved en *fuldstændig* og *ordret* Udgave af *Rimkrøniken* og Hr. *Mikkels* Rim, kun, ligesom Hr. *Liebenberg*, tænkte paa alt det flauue Tøi, der fra *Tydskland* strømmede ind i det Syttende Aarhundredes Haandskrifter, ligesom i det Attendes Bøger, altsaa Noget, som man ikke engang i det attende, end sige da i det nittende Aarhundrede kunde falde paa at kalde "*Danske Folkeviser*", saa det Hele var en Fægtning i Luften,

hvortil hverken *Udgive* | *A:10*rens Plan, Prøve eller alt beviste Takt for det *Folkelige* gav mindste Anledning; hvad saa? I dette Tilfælde seer man strax, at det med Hr. *Levin*, ligesom med Hr. *Liebenberg* var “blind Allarm”, for at forhindre *Svenn Grundtvig* fra at gjøre et Værk til Folke-Ære og til Folke-Gavn, som Ingen af dem kan eller vil gjøre, og skulde det virkelig være deres Mening, at de to *Trediedele* enten af de *Danske Folkeviser* selv, eller dog af *det Værk*, S. Gr.s *Plan* betegner og hans Prøve anmelder, var ingen Ting værd, da var det jo enten Snak hen i Veiret, eller de maatte *kiende* den Sag, de skriver om, men som de aabenbar hverken kan eller vil indlade sig paa.

S. G., som har giennemgaaet alle de *trykte* og *utrykte* Kilder til vore *Folkeviser*, og som, ved sine Oversættelser af de nærbeslægtede *Engelske* og *Skotske* Ballader, har viist, han har *Sands* og *Takt* for saadanne Ting og Toner, han kan, ja han maa have et *velgrundet* Skøn om, *hvormange* af de forefundne Viser og *hvormange* foranderlige Skikkelser af dem, det lønner Umagen at udgive og oplyse; men hverken Hr. *Levin*, Hr. *Liebenberg* eller selv Hr. Etatsraad *Molbech* kan have en *velgrundet* Mening herom, fordi Ingen af dem har engang *seet*, end sige *giennemgransket* hele *Forraadet*, om end En af dem havde beviist, han forstod sig nok saa godt paa *Folkepoesi*, medens Hr. *Levin* klarlig har beviist, han kiender slet intet til Sagen og mangler al *Sands* for *Folkesangen*, sværmer *udelukkende* for Bogstavskrift og Bogtrykkersværte.

Vilde imidlertid nogen af de Herrer givet sig *Skin* af at forstaae Sagen og at have den *velgrundede* Overbeviisning, at de *to Trediedele* af hvad S. G. agter at levere, var ikke Bogtrykkersværten eller Bekostningen værd, da maatte de dog enten, med de *trykte Kæmpeviser-Bøger* for sig, | *A:11* stræbt at vise, at de *to Trediedele* af hvad de gav os, som “gamle Folkeviser” ei var Trykningen værd, eller de maatte i det mindste, med S. G.s *Prøve* for sig, stræbt at vise, at et Værk, som lignede *den*, vilde have *to Trediedele* for meget; men ingen af Delene har de engang gjort Mine til, saa de har aabenbar slet ikke gjort andet end “blind Allarm”, for at prøve, om de derved kunde forhindre et Værk, det ligesaa vidt overgaaer deres Evne at bedømme, som at udføre. Til den *blotte, bare*, end ikke af Skingrunde tilsyneladende understøttede *Paastand*, at enten *een Trediedeel* eller *to Trediedele*, eller *hvilken som helst* Deel af hvad S. G. agter at udgive for gamle *Danske Folkeviser*, vist eller sikkert eller rimelig eller formodenlig ikke vil være værd at trykke eller læse, *dertil* kan og skal kun svares skiemtende: ja, Somme vil vist ogsaa sige, at Endeel, eller *to Trediedele* af hvad *Ch. Molbech* og N. F. S. Grundtvig har skrevet eller vil skrive, ja, selv af hvad Hr. *Levin* og Hr. *Liebenberg* har skrevet eller vil skrive, var vist igrunden ikke Trykningen værd, men *desuagtet* lader vi dog allesammen trykke, hvad vi troer, kan fortjene det, og tør mene, vore Læsere vilde intet

vinde ved, at somme Andre, Hr. Justitsraad *Reiersen* eller en anden *Censor*, slog en Streg over de to Trediedele, uden at give anden Grund, end at det var ikke værdt, der blev *trykt Saameget*, Lidt kunde være Nok.

Hvad her er sagt i Skiemt, maa jeg imidlertid for ramme Alvor anvende paa den Fordom, som vist mange Læsere har tilfælles med Hr. *Levin*, at det *Ønskeligste* var at faae en "*kritisk Udgave*" af vore gamle *Folkeviser*, thi naar man ønsker den, ikke ved Siden ad, men *istedenfor* en *fuldstændig* og *ordret* Udgave, da enten tænker man, som Hr *Levin*, at hvad der i Middelalderen er faldet grove Knolde ind, som "hverken kunde læse eller skrive" og hvad der kun er **A:12**sunget og skrevet op af *Frøkener* og *Jomfruer*, der ikke kunde *stave* saa godt som Hr. *Levins* idealske Gaasepiger, det er igrunden slet ingen Ting værdt, eller man har dog en *uhyre* Tillid til en enkelt *Kritiker*, om han end "ikke var større end en Myre", og *slet ingen* Tro til den *største* af alle vore *Forfattere*, som er hele det *Danske Folk*; thi denne *store Forfatters* Værk, Frugten af den høieste Begeistring, den inderligste Rørelse og den lyseste Forstand i flere *Aarhundreder*, dette *Storværk*, som vandt *Folkets* almindelige Bifald fra Slægt til Slægt, det vil man jo give en enkelt lille *Kritiker Hals* og *Haand* over, til, efter sit korte Begreb, Indfald og Lune, at sønderlemme og sammensætte, vende op og ned paa, beskiære og udtakke, *uden* at *Folket* engang skal *see*, hvad han i Studerekamret gjør ved deres Eiendom, deres Mesterværk og deres Øiesteen.

Dette er en Ting, som *jeg* især kan og skal tale dristig om, thi Læseren veed, eller kan dog let faae at vide, at *jeg* netop er af den faste Formening, at vore *Kæmpeviser*, for *nu* og *herefter* at blive en god og gavnlig *Folkelæsning*, og, saavidt mueligt, paany blive en levende og munter *Folkesang*, maa paa mange Maader *hjelpes tilrette*¹, men naar det skal skee tilbørligt og blive til *Folkegavn*, da forudsætter det netop den *fuldstændige* og *ordrette* Udgave af vore gamle Folkeviser, som vi hidtil savner, men som nu *Svenn Grundtvig* kan og vil give, og som Selskabet til den Danske Literaturs Fremme vil gjøre sig høilig fortjent af Sagen og af Folket ved at bekoste og sømmelig udstyre.

Skulde nemlig en Enkeltmand, *uden* en saadan *Udgave*, en saadan *Material-Samling*, der aldrig kan omtales **A:13**saa haanlig, at den jo er den eneste faste *Grundvold* for Alt, hvad der skal bygges i *Kæmpeviser-Stil*, skulde, siger jeg, en Enkeltmand, *uden* en saadan Udgave, dog kunne give os et *Udvalg* af de *bedste* Viser med de *bedste* Læsemaader, da maatte han først *selv* gjøre alt det *Forarbeide*, en saadan Udgave kræver, dernæst være saa stor en *Dansk Digter*, at han havde *hele Folkepoesien* aandelig og hjertelig i sin Magt, og endelig have naaet den videnskabelige *Klarhed*, som hørde til, selv i de mindste Træk og de dunkleste Kroge, at lade *Folkehjertet* og den gamle Sang skee Ret; thi fattedes han noget af

alt dette, da maatte han, trods al sin Flid og den bedste Villie, tage feil paa *Folkesangens* og *Folkets* Bekostning. Har vi derimod den *fuldstændige ordrette* Udgave, da staaer Marken aaben for alle mulige baade kritiske og poetiske Experimenter med *Folkepoesien*, og *Folket* sidder i sin *Majestæt*, som Hersker og Dommer, maa vist nok, som alle jordiske Majestæter, i mange Tilfælde see med andres Øine, men hører dog med sine egne Øren, og lærer snart, ved Sammenligning, at vælge sine *Øine*.

Naar derfor Hr. *Levin* triumpherende fortæller os, at *Muligheden* af en *kritisk* Udgave, som vilde gjøre den *fuldstændige* Udgave af *Kæmpeviserne* *overflødig*, er noksom *beviist derved*, at der alt længe har staaet paa Omslaget af et Selskabs Skrifter, at den var i *Vente*; da seer man nok, at “enten man tager det paa langs eller tværs”, løierligt er det fra først til sidst, thi dels beviser *Forventningen* af en Udgave, som man *aldrig* fik, dog vel *kun Muligheden* af glippede Forventninger, dels seer man ikke, hvad *Gavn* det *Danske Folk* eller den *Danske Læseverden* skulde have af en nok saa ypperlig *kritisk* Udgave, som *kun* var til i *Mulighedernes* Rige, og endelig vil dog vel Selskabet overlade det til Hr. *Levin*, paa eget Ansvar, **A:14** at sige, at en *kritisk* Udgave, som Hr. *Thorsen* mulig kunde leveret, vilde gjort en *fuldstændig* og *ordret* Udgave af *Kæmpeviserne* *overflødig*². Naar endelig Hr. *Levin*, for end yderligere at bevise den blotte *Mulighed* af en *kritisk Udgave*, der, efter hans Ønske, skulde forebygge *Virkeligheden* af en *fuldstændig* Udgave ved *Svenn Grundtvig*, vil trække os ved Næsen, langt af Leed, til *Persepolis* og *Kileskriften*, da er det kun værdt at ændse, fordi han derved af en Feiltagelse kommer til at tage sig selv ved Næsen.

Naar saaledes en Mand, som kiendte al den *Kileskrift* eller alle de *Hieroglypher*, som endnu er tilsyne, tilbød os en tro *Afbildning* af dem alle, baade for at de, der vilde give sig af med deres Forklaring, kunde let faae det nødvendige Overblik, og for at Læseverdenen kunde faae en *velgrundet* Mening baade om de hidtil prøvede og alle følgende Forklaringer, men da enten Hr. *Levin*, eller selv Hr. *Lassen*, vilde fortælle os, at det var *aldrig* Umagen værdt, da de *to Trediedele* enten sikkert eller rimeligviis havde intet at betyde, og der nok en af Dagene vilde falde en *kritisk Udgave* ned fra Skyerne, som gav os al den *Kileskrift* og alle de *Hieroglypher*, vi kunde *have godt af*; da vilde han jo blive udleet af hele den lærde Verden. Skal vi altsaa gjøre Anvendelse af *Kileskriften* paa *Kæmpeviserne*, da gaaer det aabenbar ud over Hr. *Levin*, og skiøndt vi ingenlunde behøver at gaae saa langt, for at see, det er bedst, det *Danske Folk* faaer Alt hvad Det er odelsbaaret til, for at Det kan see de *kritiske* Landmaalere og Udskiftere paa Fingrene, saa **A:15** er dog ganske rigtig *Hjerteskriften* paa *Folketungen*, som vi godt *billedlig* kan kalde den gamle *Folkevisen*, fuldt saa *dunkel* en Sag som

Kileskriften og alle Hieroglypherne. Ja, gid det ikke maa forarge Hr. Levin! men jeg troer virkelig, det er endnu langt vanskeligere at finde *Alphabetet* til *Hjerteskriften*, end sige da rigtig at stave og lægge sammen, og vide, *hvor* man skal sætte *store* eller *smaa* Bogstaver, lutter Ting, som den *kritiske Udgiver* dog maatte vide udenad paa sine Fingre og anvende med den fuldkomneste Nøiagtighed, naar hans Udgave skulde træde *istedenfor* en fuldstændig, ordret Udgave, medens de kritiske Udgaver, Hr. *Levin* finder, det er en smal Sag at besørge, kun vilde træde *iveien* for al Forstand paa Kæmpeviserne, som for al Gavn og Glæde af dem.

Og for nu med et Kæmpeskridt at komme ud af det grændseløse *Mulighedernes Rige*, hvor Hr. *Levin* sværmer om for at finde kritiske Idealer, midt ind i den *virkelige Verden*, saa lad os betragte den kritiske Udgave af vore gamle *Folkeviser*, som vi fik for en Menneske-Alder siden, og tænke lidt over den *Kiendsgierning*, at denne Udgave hardtad *slet ingen* Viser har optaget af *utrykte* Kilder, og har rettet (restaureret) saa slet, at for hvem der har dens *trykte* Kilder (Vedels, Syvs, Sandvigs og Nyerups Samlinger), er den heel og holden *kun Maculatur*. Og lad os nu, som fornuftige Folk, betænke, om en *kritisk Udgave* efter Hr. *Levins* Hoved med mindste Rimelighed kunde ventes at ville blive andet! Vi seer, at Hr. *Levin*, som ikke engang har seet det *uskatterlige* Haandskrift fra *Karen Brahes* Bibliothek, enten af sig selv, eller efter en Andens Sigende, som *heller ikke* har seet det, vil *forud vide*, *hvormeget* der af Haandskrifterne er værdt at trykke, vi veed ogsaa, han har ikke mere *folkepoetisk* Sands end der er bag paa vor **A:16** Haand, men har dyb Foragt for Alt hvad der kun er i *ulærde* Folks Mund, og selv for hvad der efter de sødeste Munde er skrevet op med de fineste Fingre, naar dog de Munde og de Fingre sad paa *Damer*, der ikke engang vidste saa god Forskiel paa *store* og *smaa* Bogstaver og den nu almindelige Skrivebrug, som *Gaasepigerne*, end sige da som *Gaasefieren* i Hr. *Levins* Haand, og skøndt det svimler for os, naar vi vil tænke paa, hvordan en *kritisk* Udgave af vore *Kæmpeviser* fra *saadanne* Hænder vilde see ud, saa veed vi dog meer end Nok, for at kunne udregne, at den ligefra Begyndelsen vilde være *blot og bar Maculatur* for hvem der kiender og elsker den *Danske Folkesang*, medens en *fuldstændig* og *ordret* Udgave, om den end gav lidt for meget, *aldrig* kan blive *Maculatur*, saalænge den *Danske Folkesang* har Venner i Landet, men vil altid, fra Slægt til Slægt, være *Grundvolden*, hvorpaa der bygges, *Kilden*, hvoraf der øses, og *Hjemmelen*, hvortil der henvises, ved alle lykkelige eller ulykkelige *kritiske* Forsøg paa at udvælge det Bedste, samle det Adspredte, rette det Krogede og oplyse det Dunkle.

Hr. *Levin* leer rigtignok høit ved den Tanke, at en *begeistret Digter* skulde slaae op i saadan en tyk, *ildestavet*, kiedsommelig Bog, for at see en *Kæmpevise* i sin ældste, oprindelige Skikkelse,

men, med Hr. *Levins* Tilladelse, jeg leer igien ad hans Forestilling om en *Dansk* Digtets Begeistring, og skammer mig ingenlunde ved at bekiende, at jeg ganske nylig tit har gjort hvad Hr. *Levin* finder latterligt, ved at eftersee og betænke *hvert Ord* i de Kæmpeviser, jeg holdt meest ad, saaledes, som de meget *slet stavede* findes i Haandskriften fra *Karen Brahes* Bibliothek, og ønskede kun at have *hvert Bogstav* trykt, saa Læsningen var saameget lettere, og kunde komme Alle tilgode.

|A:17 Hvad bliver nu Slutningen? Igrunden det samme, som Begyndelsen, kun, vil jeg haabe, endel klarere: den Oplysning, at Hr. *Levin* og Hr. *Liebenberg* har skrevet saa slet om Kæmpevise-Sagen, som man altid skriver om en Sag, man igunden hverken ændser eller kiender, og at det er utaaleligt, da Vedkommende derved vilde forhindre et Værk fra at komme for Lyset, som ikke blot vil gjøre den *Danske Literatur* og *Selskabet* for dens *Fremme* megen Ære, men som ligger hele det *Danske Folk* paa *Hjerte*, saa de *fremmede* Skrivere iblandt os, der ikke kan sympatisere med, at vi lægge samme Vægt paa vore gamle *Kæmpeviser*, som de paa gamle *Brevskaber* og nye *Stavereglér* og Tydske Dagbøger, de skulde dog have den Opmærksomhed for *Folke-Følelsen*, at tie, hvor *den* taler.

Om saaledes en af vore berømteste Slægter havde havt en Tip-Oldemoder, som, under et langt, høist bevæget, snart meget glædeligt og snart meget sørgeligt Levnetsløb, havde ført en *Dagbog*, hvori hun hverken holdt Regnskab med sig selv eller andre, men gav kun frit alle sine *Følelser* Luft, og nu en af hendes Ætmænd omhyggelig samlede alle de løse Blade af denne sønderrevne og adsplittede *Dagbog*, skrev dem nøiagtig af og lod dem smukt indbinde til *Familie-Læsning*, hvad vilde, hvad maatte Familien da svare den fremmede Mester *Næsviis*, der tilfældigviis kom til at kige deri, og strax udbredte sig over, hvor tosset det var at anvende Tid og Flid paa at afskrive saadant noget Kiællings-Sladder, som ovenikiøbet hverken havde Comma, Colon eller Semicolon, syndede grovelig mod de første Retskrivnings-Regler og forbyttede paa det mest Oprørende *store* og *smaa* Bogstaver!

Men nu er denne *berømte Slægt* det *Danske Folk*, nu er denne *Tip-Oldemoder* dog, Gudskelov! ikke død og begravet, thi det er det *Danske Folkehjerte*, der endnu **|A:18**slaaer i Slægtens Barm; nu var *Dagbogen* en levende *Tonestrøm*, der fra Hjertet udgød sig i alle Folkets Aarer; nu er *Kæmpevise-Bogen* en Gienklang af de Toner, som har bevæget og vil stedse bevæge det *Danske Folkehjerte*, i Medgang og Modgang, i Sorg og Glæde, i Drøm og Henrykkelse, i Styrke og Afmagt, paa Adelvie og vilde Stier; og denne *Gienklang*, saa *fuldstændig*, saa *tro* og *lydelig*, som den kan gives, den ønsker, den kræver, den hilser taknemmelig det *Danske Hjerte* i os alle, og jo bangere *Udgiveren* er for at udelade det mindste, der kan komme i Betragtning, des tryggere overlade vi Skiønnet til ham, som har

erhvervet sig det videste Overblik, og vi kalde det Smaating, ei værd at nævne, om hans *Nøiagtighed* skulde gaae lidt videre ei blot end Enkelte af os ønskede, men selv end virkelig behøvedes, men nu kommer Hr. *Levin* og skoggerleer ad det Hele som Kiællingeri og Børnestreger, og det maa dog vel det *Danske Folk*, og jeg, som Dannemand og Dansk Digter, kalde *utaaleligt*.

Om Selskabet til den *Danske* Literaturs Fremme *kan og vil* gjøre hvad det har lovet, ei blot en enkelt Mand, men det *Danske Folk*, det er i mine Øine en Bisag, og det skulde aldrig forundret eller fortørnet mig, om Hr. *Levin*, Hr. *Liebenberg* og flere Medlemmer af Selskabet, itide havde *protesteret* mod Udgivelsen af Kæmpe-Visebogen paa dette Selskabs Bekostning, men *Sagen* og *Værket selv* maa hverken Hr. *Levin* eller nogen Anden, som føler sig fremmed for det *Danske Folks* Hjerte-Banken, *upaatalt* offentlig nedsætte og forhaane. Selskabet gjøre endnu med sine Midler hvad det vil! om ham, der har viist sig beredt til det største Offer for den Danske Folkesang, Offeret af en Række fyrige Ungdomsaar, om ham har jeg det velgrundede Haab, at han, i alle Tilfælde, saavidt mueligt, fuldfører den Kiærligheds-Gierning, som man **A:19**selv udenlands skal nødes til at finde stor, og som i *Danmark* vil være *uforglemmelig*, og saavel om den *Danske Regiering* som om det *Danske Folk* har jeg den ligesaa *velgrundede* Formodning, at hvilken Dag de for Alvor anraabes om at bekoste en *fuldstændig* og *ordret* Udgave af alle de *Danske Kæmpeviser*, da vil de, enten Een for Begge eller Begge for Een, gjøre det med Glæde, naar kun vi, som veed, hvad *Sagen* har paa sig, *ikke taaler*, at et raat Skrig om vore Hjertekvads, vort gamle Modersmaals og vore Sangerskers saakaldte Raahed, Grovhed og Smagløshed, faaer Overhaand i vor Læse-Verden, saa det *Danske Hjerte* igien skulde blive undseeligt over sig selv og af Sorg og Skam synke i Jorden.

Derfor kaster jeg selv paa mine gamle Dage Stridshandsken til alle dem, der tør paastaae, at selv de ypperste Levninger af de lærdeste Mænds Haandskrifter fra *Rom* og *Athenen*, skulde for *Danske Folk* engang være saa dyrebare, eller saa værdige at aftrykke *fuldstændig* og *ordret*, som de *gammeldanske Frøkeners* og *Jomfruers* nok saa ilde stavede *Opskrifter* af *Danske Kæmpeviser*, hvis Toner har tilsvarende Pulsslag i det *Danske Folke-Hjerte*, saalænge det slaar! Derfor beder jeg fremdeles alle oplyste Dannemænd betænke, at selv om *Svenn Grundtvig*, ved det meget besværlige og aabenbar flittig udførte Arbeide, havde overseet alle de *bogstavelige* Smaating, man paa den kaadeste Maade driller ham med, da var han dog ligefuldt den dygtigste Udgiver af vore Folkeviser, vi enten nu har eller kan vente i Hast at faae. Og endelig beder jeg alle *Danske* Læsere lægge Mærke til, at *Svenn Grundtvig* ligner en lille *Arbeids-Bi*, der, efter at have sat Honning af hvad han trak fra fremmede Enge, nu vil gjøre Hoveri i

Hjemmet, saa Kuben |A:2o kan bygges fuld af vore egne Blomster, mens Hr. *Levin* ligner en stor *Vand-Bi*, der ikke vil andet end bevise, han kan stikke mange Gange uden at miste Brodden, saa den enes Virksomhed er, med lidt Selvfornægtelse, til *Danske Læseres Gavn*, den andens er, med meget Selvbehag, til *Danske Forfatteres Skræk!*

1

Jeg udgiver saaledes i disse Dage Danske Kæmpeviser, læmpede til Skolebrug, hvoraf man blandt andet kan see, om ingen af de hidtil *utrykte Viser* er en halv Skilling værd.

2

At saadan Daarskab aldrig falder Kiendere ind, har jeg ogsaa nylig seet af et Brev fra de *Svenske Folkevisers* berømte Udgiver, Hr. *Arwidsson*, som tvertimod, efterat have seet *Prøven*, ønsker Værket al muelig *Fuldstændighed*.